

TONEELGROEP AMSTERDAM SPEELT CHRISTOPHER MARLOWES EDWARD II

RAUW STUK OVER FATALE LIEFDE

Christopher Marlowe was een tijdgenoot van Shakespeare, maar in veel opzichten tevens diens voorganger. Hij stierf jong, nog geen 30 jaar oud. Niet terwijl hij als soldaat in de Nederlanden vocht, maar onder duistere omstandigheden na een steekpartij in een kroeg. Hij liet 6 grote stukken na: rauwer, retorischer en minder gepolijst dan het werk van zijn beroemde collega.

Niettemin ontleende Shakespeare het thema van zijn 'Koopman van Venetië' duidelijk aan Marlowes 'Reiche Jude von Malta', zoals ook de historie van Edward de Tweede (geschreven in 1592), het verhaal over de totale ondergang van een koning, van invloed was op Shakespeares 'Richard II'.

VREEMDELINGEN-HAAT

Het verhaal van 'Edward II' speelt zich af in de eerste helft van de 14de eeuw en strekt zich uit over een periode van 20 jaar. Deze zoon van koning Edward I trouwde op jonge leeftijd met Isabella, de dochter van de Franse koning. Zodra hij echter het bewind van zijn vader heeft overgenomen, bewerkstelligt hij de terugkeer van een zekere Gaveston. Deze is een oude vriend van hem, met wie hij oort de bisschop van Coventry schoffeerde. Daardoor kwamen Staat en Kerk tegenover elkaar te staan en werd Edward II in verlegenheid gebracht tegenover Rome. De zaak werd toen opgelost door Gavestons levenslange verbanning uit Engeland. Zijn

Toneelgroep Amsterdam speelt nu van 13 t/m 29/11 in de Stadsschouwburg een bewerking van deze 'Edward de Tweede', geregisseerd door Jan Ritsema. Een stuk waarin naast alle moord- en schanddaden, naast lichamelijke en geestelijke folteringen die ten tonele worden gevoerd, het karakter van een even lichtzinnig, als grillig en laf man wordt uitgewerkt. Joop Admiraal (Edward II), Pierre Bokma (zijn geliefde Gaveston), Gijs de Lange (zijn vrouw Isabella) en Fred Goessens (Edwards tegenstander Mortimer) doen na de repetitie een poging uit te leggen hoe.

terugkeer nu doet de Engelse baronnen in opstand komen tegen Edward II, waardoor deze gedwongen is zijn geliefde Gaveston voor de tweede maal weg te sturen. Zijn

woede reageert hij af op zijn vrouw Isabella. Om haar te ontzien besluiten de baronnen erin toe te stemmen Gaveston opnieuw terug te laten keren om hem te kunnen vermoorden. Dat gebeurt en Edwards wraak is de onthoofding van enkelen van hen. Mortimer weet echter te ontkomen met Isabella en via Frankrijk naar België te ontvluchten. Daar wordt een plan beraamd om Edward II uit de koninklijke macht te ontzetten ten gunste van zijn zoon. Ze steken weer over naar Engeland, waar Edward inmiddels een nieuwe vriend heeft. Hij vlucht naar een monnikenklooster, maar wordt door zijn gastheren verraden, gevangen genomen en tenslotte door een huurmoordenaar vermoord. Maar Edward II is meer dan een stuk over een koning die zijn liefde boven zijn kroon stelt en daardoor beide verliest. Gaveston was een Frans edelman, bovendien van lage adel, en met een andere cultuur. Het stuk gaat derhalve ook over vreemdelingenhaat. Bovendien was Edward II homoseksueel, evenals Marlowe trouwens, die o. a. daarom

waarschijnlijk ook is vermoord. Nou vond men dat niet zo verschrikkelijk - men was de opvatting toegedaan dat de grootste koningen hun jongens hadden - maar hij overdreef te zeer. Als het stiekem was gebeurd, was er niets aan de hand geweest. Daarbij kwam dat Edward volstrekt niet regeerde. Hij bleef slechts koning omwille van Gaveston, aangezien het hem geld opleverde en de macht om te doen wat hij wilde. Tot de baronnen het niet meer pikten. Overigens maakten die een grove misrekening door na het regentschap van Mortimer Edwards zoon tot koning te kronen. Edward III blijkt namelijk een zeer ferme knaap te zijn, die Mortimer vervolgens laat onthoofden, en zijn eigen moeder gevangen zet en tenslotte verbant naar Frankrijk. Toneelgroep Amsterdam speelt Edward II in een bezetting van uitsluitend heren in de Stadsschouwburg van 13 t/m 29/11.

GEEN POESPAS

'Niet op de wijze van de intellectueel/poëet/twijfelaar Shakespeare in elk geval. Marlowe was weliswaar ook een poëet, maar gebruikte een heel directe, onomwonden taal. Dat heeft Jan Ritsema ook zeer aangesproken. Dat heeft te maken met de manier waarop hij vindt dat mensen zich moeten manifesteren op het toneel. Hij wil niet de tekst, maar door middel van de tekst de acteur gelijk geven. Dat betekent dat je als speler zo zuiver mogelijk vanuit je eigen persoonlijkheid moet proberen te spelen, ontdaan van alle poespas. Dus vooral niet spelen vanuit je eigen toneel talenten, het vermogen om teksten te transponeren tot poëtische constructies, het talent dat je in staat stelt dingen zo mooi na te doen. Bij Jan Ritsema worden geen scène'tjes gespeeld achter die onzichtbare vierde wand die altijd zogenaamd voor het publiek wordt opgetrokken. Als je iets te vertellen hebt, gooi je de deuren van die wand open. Daarbij moet elke speler woordvoerder zijn van de andere acteurs'.

